

บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง

ชื่อเรื่อง : บทเรียนชาวพุทธ จากกรณีธรรมกาย
Buddhist lessons From the case of Dhammakaya
ผู้แต่ง : ศาสตราจารย์พิเศษ เสฐียรพงษ์ วรรณปก
ผู้วิจารณ์ : พระมหาอัสภรณ์ แดงดี

1. บทนำ

หนังสือเรื่อง “บทเรียนชาวพุทธ จากกรณีธรรมกาย” ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน คือ 1. ส่วนของคำนำ 2. ส่วนเนื้อหาในเล่ม และ 3. ภาคผนวก ได้เรียบเรียงขึ้นและตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2558 โดยศาสตราจารย์ (พิเศษ) เสฐียรพงษ์ วรรณปก เป็นผู้แต่ง มี โมน สวัสดิ์ศรี เป็นบรรณาธิการ จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มติชน 27/1 หมู่ 5 ถนนสุขาประชาสรรค์ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 มีความหนาจำนวน 184 หน้า¹

เนื้อหาของหนังสือแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. ส่วนคำนำ ประกอบด้วยคำนำของสำนักพิมพ์ ใบปะหน้าที่ผู้เขียนนำเสนอ เรื่องเกริ่นนำมี 2 เรื่อง คือพระกีนอุจจาระ และอานนท์เห็นอสรพิษไหม 2. เนื้อเรื่องภายใน จำนวน 13 เรื่อง 3. ภาคผนวก ยกพระดำริพระสังฆราช และมติ มส. ปี 2542 มานำเสนอ

ผู้เขียน ได้นำเสนอวิธีการสอนของวัดพระธรรมกายที่มีลักษณะเป็นลัทธิธรรมปฏิบัติ เป็นการบิดเบือนคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการสอนว่าพระนิพพานเป็นอัตตานิพพานเป็นอายตนะนิพพาน ดินแดนอันเป็นอมตะนิรันดร์ของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย ขนาดของพระอรหันต์ที่ลดหลั่นกันไป ลักษณะของการสอนที่มุ่งเน้นไปทางอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ การทำบุญที่มีลักษณะเป็นพุทธพาณิชย์ การสอนที่มุ่งให้บริจาคทานเพื่อหวังผลหรือความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่กว่า การประกอบพิธีถวายข้าวพระพุทธเจ้า การปฏิบัติธรรมที่แตกต่างจากหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่า วัดพระธรรมกายได้สอนผิดเพี้ยนไปจากหลักคำสอนพระพุทธศาสนาเถรวาทอย่างไร และเป็นอันตรายต่อพระพุทธศาสนาอย่างไร

2. ส่วนเนื้อหา

1. คำสอนของวัดพระธรรมกาย

¹ เสฐียรพงษ์ วรรณปก, บทเรียนชาวพุทธจากกรณีธรรมกาย, (กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2558).

ผู้เขียนได้อ้างถึงคำสอนของหลวงพ่อด (พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)) วัดปากน้ำ จากหนังสือชีวประวัติ ผลงาน และรวมพระธรรมเทศนา 63 กัณฑ์ จัดและดำเนินการโดย มูลนิธิพุทธ ภาวนาวิชชาธรรมกาย พิมพ์ที่ เทคนิค 19 509/451-452 ซอย 75 จรัลสนิทวงศ์ บางพลัด กทม. พิมพ์ครั้งที่ 1 วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2527 ซึ่งผู้เขียนมิได้แสดงรายละเอียดของหนังสือไว้ แต่ได้นำเสนอเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ตามประเด็นที่ตนต้องการนำเสนอตามที่ปรากฏในหนังสือบทเรียน ชาวพุทธจากกรณีธรรมกายนี้

จากข้อมูลในหนังสือดังกล่าว เมื่อผู้เขียนได้พิจารณาเนื้อหาและแนวคำสอนแล้ว จึงได้แสดงยืนยันตามหลักวิชาการว่า พระพุทธศาสนาใช้ลัทธิ เพราะลักษณะของลัทธิ คือ 1. สร้างความ ลึกกลับขึ้นมา เช่น มีความสำเร็จขั้นสูงสุดเป็นเรื่องลับเฉพาะ ถ่ายทอดให้เฉพาะบุคคล 2. เน้นความ ชลัศคักดีเป็นหลัก มีวิธีสูงให้มาเลื่อมใสบนพื้นฐานของศรัทธาต่อเจ้าสำนัก และศรัทธาที่ว่านี้เป็น ศรัทธา dogmatic คือความเชื่อฝังหัว ความเชื่อสุดตัวโดยไม่มีบทบาทของปัญญาเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

หลวงพ่อด (พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)) วัดปากน้ำ เป็นต้นบัญญัติ “ธรรมกาย” เชื้อกันในหมู่ศิษย์ว่า วิชาธรรมกายนี้เป็นวิชาลับเฉพาะที่พระพุทธเจ้าตรัสสอน พอสิ้นพระพุทธเจ้า แล้ว 500 ปี วิชานี้ได้สูญหายไป ไม่มีใครเข้าใจ จนกระทั่งหลวงพ่อดได้มาค้นพบใหม่และได้ ถ่ายทอดสืบมาจนทุกวันนี้

คำสอนเกี่ยวกับธรรมกาย ตามที่หลวงพ่อดวัดปากน้ำได้อธิบายไว้ว่า ธรรมกายเป็นกาย ละเอียดที่สุดของมนุษย์ หรือสัตว์โลกทั้งหลายอันประมวลความบริสุทธิ์ 3 ประการไว้คือ (1) กายและ หัวใจ (ของธรรมกาย) เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอด กลั่นออกมาจากพระวินัยปิฎก (2) ดวงจิต (ของ ธรรมกาย) เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอด กลั่นออกมาจากพระสุตตันตปิฎก เป็นมรรคจิต (3) ดวง ปัญญา (ของธรรมกาย) เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจากพระอภิธรรมปิฎก เป็นมรรค ปัญญา ธรรมกายเป็นกายประเสริฐเป็นกายบริสุทธิ์ เป็นกายที่อยู่เหนือความปรุงแต่งใด ๆ ไม่ว่าจะ เป็นการปรุงแต่งด้วยบาปอกุศล หรือบุญกุศล ดังนั้น ธรรมกายจึงไม่ตกอยู่ในอาณัติแห่งไตรลักษณ์ หรือสามัญลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และเป็นกายที่แท้จริง เป็นกายที่เป็นตัวตนแท้จริง²

ท่านได้แสดงว่า ในร่างกายของเรามีกายต่าง ๆ ซ้อนๆ กันอยู่ตั้งแต่หยาบสุดจนถึง ละเอียดสุดไว้ 18 กายคือ 1. กายมนุษย์ 2. กายมนุษย์ละเอียด 3. กายทิพย์ 4. กายทิพย์ละเอียด 5. กายรูปพรหม 6. กายรูปพรหมละเอียด 7. กายอรุปรหม 8. กายอรุปรหมละเอียด 9. ธรรมกาย 10. ธรรมกายละเอียด 11. ธรรมกายโสตา 12. ธรรมกายโสตาละเอียด 13. ธรรมกายสกทาคา 14. ธรรมกายสกทาคาละเอียด 15. ธรรมกายอนาคา 16. ธรรมกายอนาคาละเอียด 17. ธรรมกายอรหัต 18. ธรรมกายอรหัตละเอียด

² เสฐียรพงษ์ วรรณปก, บทเรียนชาวพุทธจากกรณีธรรมกาย, หน้า 31-32.

ขนาดของธรรมกายจะแตกต่างกัน คือ ถ้าเป็นธรรมกายโสคา พระพุทธรูปหน้าตักกว้าง 5 วา ธรรมกายสกทาคา พระพุทธรูปหน้าตักกว้าง 10 วา ธรรมกายอนาคา พระพุทธรูปหน้าตักกว้าง 15 วา ธรรมกายอรหัต พระพุทธรูปหน้าตักกว้าง 20 วา

สรุปตามความเชื่อที่วัดพระธรรมกายสอนว่า การปฏิบัติภาวนาคือการทำตนให้เป็น พระพุทธรูปเกิดดอกบัวตูม ตามวิธีที่กล่าวมา และพระพุทธรูปเหล่านี้จะถูกดูแลไปรวมกันอยู่ ณ สถานที่แห่งหนึ่งซึ่งเป็นภพเป็นแดน เป็นสถานที่นิรันดร์ เรียกว่า อายตนะนิพพาน ซึ่งพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ และผู้ได้ธรรมกายทั้งหลาย เมื่อดับขันธไปแล้วจะได้ไปปรากฏอยู่บนดินแดน หรือสถานที่ ดังกล่าว โดยเข้านิโรธสมาบัติ นิ่งเป็นนิรันดร์ ช่วงกาลปาวสาน ขนาดของอายตนะนิพพาน วัด เส้นผ่าศูนย์กลางได้ราว 141 ล้าน 3 แสน 3 หมื่นโยชน์ ขอบของอายตนะนิพพานหน้าด้านละ 15 ล้าน 1 แสน 2 หมื่นโยชน์ รวมขอบทั้งสองด้านเป็น 30 ล้าน 2 แสน 4 หมื่นโยชน์

2. หลักปฏิบัติ

ผู้ปฏิบัติเพื่อเข้าถึงธรรมกายจะต้องกำหนดดวงแก้วใส เหมือนเพชรลูกที่เจียรไนแล้ว ไม่มีขนแมว โตเท่าแก้วตา ผ่านเข้าช่องจมูก หึ่งซ้าย-ขวา บริกรรมว่า สัมมาอะระหัง ฯ ที่ฐานที่ 1

จากนั้นก็เลื่อนไปฐานที่ 2 (เพลาตา) หึ่งซ้าย-ขวา เช่นเดียวกัน แล้วเลื่อนไปฐานที่ 3 (คือกลางกัศิระขางใน) บริกรรมประคองไว้เรื่อย ๆ จากนั้นเลื่อนไปยังฐานที่ 4 (คือปากช่อง เพดาน) บริกรรมประคองไปเรื่อย ๆ แล้วเลื่อนไปยังฐานที่ 5 (ปากช่องคอเหนือลูกกระเดือก) แล้วเลื่อนไปยังฐานที่ 6 (คือกลางตัวระดับสะดือ) เสร็จแล้วให้เลื่อนขึ้นมาเหนือสะดือ 2 นิ้ว อันเป็นฐานที่ 7 ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นศูนย์กลางกาย บริกรรมพร้อมนึกเห็นเพชรลูกเป็นดวงใสๆ สัมมาอะระหัง ฯ

เมื่อใจหยุดถูกส่วน นิमितที่เกิดขึ้นจะเห็นชัดเจน เหมือนดวงแก้วที่เจียรไนแล้ว ใส สะอาด ขนาดเท่าไข่แดงของไข่ไก่หรืออย่างโตขนาดเท่าเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณหนึ่งคืบ เมื่อใจหยุดถูกส่วน จะมีรัศมีสว่างรอบดวง สามารถเห็นจุดศูนย์กลางเท่าปลายเข็มได้ ดวงนิमितนี้เรียกว่า ปฐมมรรค เพราะเชื่อกันว่าเป็นทางเบื้องต้นไปสู่มรรคผลนิพพาน หลังจากเข้าถึงปฐมมรรคแล้วเข้าถึงกายในกาย ไปตามลำดับ ตั้งแต่กายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรุปรหม กายอรุปรหมละเอียด และธรรมกาย

3. พิธีกรรม

1) พิธีถวายข้าวพระพุทธเจ้า จากคำสอนในเรื่องอายตนะนิพพานดังกล่าวมา ทางวัดพระธรรมกายจึงได้กำหนดพิธีถวายข้าวพระพุทธเจ้า บนอายตนะนิพพานขึ้นมา โดยกำหนดให้ทุกวันอาทิตย์ต้นเดือนเป็นวันประกอบพิธี โดยจัดทำอาหารเป็นสารับประทานในพิธีเป็นผู้นำทำพิธีดังกล่าว

2) พิธีอัฐธรรมกาย เข้าใจว่าเกิดที่วัดธรรมกายแห่งเดียวโดยเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันจะคัดเลือกเฉพาะคนที่มีบารมีมากแล้ว บางคนไม่ต้องเสียเวลาบำเพ็ญภาวนาตามกรรมวิธีแห่ง ธรรมกาย

4. จดหมายเปิดผนึกถึงมหาเถรสมาคม องค์การปกครองสูงสุดแห่งคณะสงฆ์ไทย
สรุปประเด็นโดยย่อดังนี้

1) วิชาธรรมกาย สรุปความตามคำอธิบายของลัทธินี้คือ โลกุตระธรรมหรือมรรคผลนิพพานนั่นเอง ซึ่งวิชาธรรมกายนี้ประกาศสอนโดยพระพุทธเจ้า และได้มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมา

2) พอล่วงมาได้ 500 ปีหลังพุทธปรินิพพาน วิชาธรรมกายได้หายไป ต่อมาเมื่อพุทธศตวรรษที่ 26 ประมาณ พ.ศ. 2500 กว่าได้มีการค้นพบโดยหลวงพ่อดอกบัวและได้นำมาเผยแพร่ต่อมาถึงปัจจุบัน

3) วิธีปฏิบัติเพื่อเข้าถึง “ธรรมกาย” ตามความเชื่อของคนกลุ่มนี้ สรุปได้ดังนี้ คือการเดินดวงแก้วผ่านกายต่าง ๆ (ซึ่งเชื่อกันว่ามีถึง 18 กาย) จากกายมนุษย์หยาบถึงกายธรรมละเอียด เมื่อถึงกายธรรมละเอียดแล้ว กายธรรมนั้นจะกลายเป็นพระพุทธรูปเกตุดอกบัวตูม มีรัศมีสว่างไสว ครองจีวรม่วงลูกบวบเข้าใจ นุ่งสมาธิ ขนาดของธรรมกายแตกต่างกันไป

4) พระนิพพานตามลัทธิความเชื่อนี้เรียกว่า อายตนะนิพพาน เป็นสถานที่สถิตอยู่แห่งพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย (รวมถึงผู้ได้ธรรมกาย) โดยนั่งสงบนิ่ง เข้านิโรธสมาบัติอยู่ชั่วนิรันดร์ “ไม่มีการเกิด เจ็บ ตายอีกต่อไป มีลักษณะเป็น นิจจัง สุขัง และอิตตา”

นอกจากนี้ยังมีพิธีกรรมนอกพระศาสนาอีกมากมาย เช่น พิธีนำข้าวขึ้นไปถวายพระพุทธเจ้าเป็น ๆ บนพระนิพพาน ดังที่สำนักวัดพระธรรมกายกระทำกันทุกวันอาทิตย์ต้นเดือนตลอดถึงพิธี “อัฐธรรมกาย” ให้แก่ศิษย์ที่ถูกเลือกแล้ว ณ ห้องสมหวัง บนดอยแห่งหนึ่งทางภาคเหนือ

จดหมายดังกล่าวนี้ นำเสนอเพื่อให้มหาเถรสมาคมตรวจสอบวัดพระธรรมกายว่ามีพฤติกรรมการสอนและเผยแพร่อย่างนั้นจริงหรือไม่ ถ้าความเห็นและวิธีปฏิบัติของลัทธินี้ถูกต้องแล้วก็ได้โปรดประกาศออกมาให้พุทธศาสนิกชนได้ทราบ และประกาศห้ามมิให้ชาวพุทธวิพากษ์วิจารณ์หรือคัดค้านคำสอนและวิธีปฏิบัติของลัทธิดังกล่าวด้วย แต่ถ้าเห็นว่าผิดจากพระธรรมวินัย ผิดจากคำสอนของพระพุทธองค์แล้วก็ขอให้โปรดประกาศออกมาให้พุทธศาสนิกชนได้ทราบชัด ๆ ว่าผิด เป็นลัทธิธรรมปฏิรูป

5. บทสัมภาษณ์กรณีธรรมกาย ภาพสะท้อนชาวพุทธไทย

กลุ่มเสขิยธรรมได้สัมภาษณ์ผู้เขียนเกี่ยวกับวัดพระธรรมกาย ผู้วิจารณ์ขอสรุปนำเสนอ ดังนี้ 1) วัดพระธรรมกาย เป็นสายเถรวาท แต่นำหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาสายมหายานมาสอน 2) พระนิพพานเป็นอนัตตา แต่วัดพระธรรมกายสอนนิพพานเป็นอิตตา 3) เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย ปฏิบัติผิดพระวินัย คือปาราชิก ข้อที่ 2 ฐานฉ้อโกงทรัพย์ เอาเงินของวัดไปใช้ไม่ถูกต้อง 4) คณะสงฆ์มีท่าทีต่อวัดพระธรรมกายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนหรือเพื่อปกป้องพระธรรมวินัย

3. บทวิจารณ์

จากการสรุปเนื้อหาหนังสือเรื่อง “บทเรียนชาวพุทธ จากกรณีธรรมกาย” ทำให้พบจุดเด่นและจุดด้อยของหนังสือนี้ดังต่อไปนี้

จุดเด่น

จุดเด่นของหนังสือนี้คือผู้เขียนได้นำเสนอคำสอนที่วัดพระธรรมกายสอนในเรื่อง พระนิพพาน การปฏิบัติสมาธิเพื่อเข้าถึงธรรมกาย การบรรลुธรรมเพื่อเป็นพระอริยบุคคล ซึ่งผิดจากหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ฝ่ายเถรวาท พร้อมทั้งได้นำเสนอคำสอนที่ถูกต้องเกี่ยวกับเป้าหมาย และวิธีปฏิบัติของพระพุทธศาสนา ฝ่ายเถรวาทคือ นิพพาน วิธีปฏิบัติเพื่อบรรลुเป็นพระอริยบุคคล สถานะของผู้บรรลุพระอรหันต์ในพระพุทธศาสนา และต้องการปกป้องพระพุทธศาสนาไม่ให้เกิดพระสังฆธรรมปฏิรูปอันจะเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาเสื่อมสูญไปในที่สุด

จุดด้อย

ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้มีความรู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักคำสอนทางศาสนาเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการดังนั้น จึงได้นำเสนอข้อมูลด้านหลักคำสอนที่มองว่าวัดพระธรรมกายสอนผิดเป็นหลักศาสนา สิ่งที่ผู้เขียนมิได้พูดถึง เนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้จะพูดซ้ำ ๆ หลายครั้ง เกี่ยวกับเรื่อง อายุตน-นิพพาน ขนาดของธรรมกายของผู้บรรลุธรรมกาย ประเภทของผู้บรรลุธรรมกาย พิธีถวายข้าวพระพุทธเจ้า เพราะผู้เขียนนำเอกสารรวมถึงสิ่งที่ต้องการนำเสนอเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกับวัดพระธรรมกายมารวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ เป็นการพูดให้เห็นเฉพาะข้อมูลด้านเสีย แต่มิได้พูดถึงการพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของวัดพระธรรมกาย เช่น การบริหารจัดการของวัดว่ามีการบริหารจัดการที่ดีหรือไม่ที่ทำให้วัดพระธรรมกายมีสาขายู่ทั่วโลก การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดพระธรรมกายไปยังดินแดนต่าง ๆ ก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียมากน้อยเพียงใด โครงการที่วัดพระธรรมกายดำเนินการก่อให้เกิดประโยชน์หรือโทษมากกว่ากัน ซึ่งกรณีหลังนี้ก็เป็นเรื่องที่น่ายกมาสำหรับชาวพุทธเช่นกัน

อีกประการหนึ่ง คือ ผู้เขียนได้พูดถึงคำสอนที่วัดพระธรรมกายสอนโดยมิได้อ้างแหล่งที่มาให้ชัดเจน กล่าวเพียงเป็นคำสอนผ่านทางพระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) เท่านั้น

นอกจากจุดเด่นและจุดด้อยดังกล่าวข้างต้นแล้วหลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้ผู้วิจารณ์ยังมีความคิดเห็นที่สอดคล้องและขัดแย้งกับผู้เขียนหลายประการโดยแบ่งเป็นแนวคิดที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย มีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดที่เห็นด้วย

ผู้วิจารณ์มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับผู้เขียนหนังสือ เรื่อง “บทเรียนชาวพุทธ จากกรณีธรรมกาย” ในส่วนของหลักคำสอนเรื่องนิพพานในพระพุทธศาสนา ที่แสดงนิพพานไว้ 2 ประเภทดังข้อความในพระไตรปิฎกที่ว่า

ภิกษุทั้งหลายนิพพานธาตุ 2 ประการนี้คือ 1. สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ 2. อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ

ภิกษุในธรรมวินัยนี้เป็นพระอรหันตชีณาสพอยู่จบพรหมจรรย์แล้วทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้วปลงภาระได้แล้วบรรลुประโยชน์ตนโดยลำดับแล้วสิ้นภวสังโยชน์แล้วหลุดพ้นแล้วเพราะรู้ชอบเพราะอินทรีย์ 5 ที่ยังคงอยู่ไม่ดับไปภิกษุนั้นจึงประสบอิฏฐารมณ์และ

อนิภูตรมณเฑียรสุขและทุกข์อยู่ภิกษุทั้งหลายความสิ้นราคะความสิ้นโทสะความสิ้นโมหะของภิกษุนั้นเราเรียกว่าสอุปาทิเสสนิพพานธาตุ

ภิกษุในธรรมวินัยนี้เป็นพระอรหันตชีณาสพออยู่จบพรหมจรรย์แล้วทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้วปลงภาระได้แล้วบรรลुประโยชน์ตนโดยลำดับแล้วสิ้นภวสังโยชน์แล้วหลุดพ้นแล้วเพราะรู้ชอบภิกษุทั้งหลายเวทนาทั้งปวงในอรรถาพินันต์แลของภิกษุนั้นอันต้นหาเป็นต้นให้เพลิดเพลินไม่ได้ต่อไปแล้วจักระดับดับสนิทภิกษุทั้งหลายสภาวะดังกล่าวนี้เราเรียกว่าอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ³

การปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลुเป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนานั้น มีเนื้อความในพระไตรปิฎกที่พระผู้มีพระภาคตรัสตอบเจ้าลิจฉวีนามว่ามหาลิวา

ภิกษุในธรรมวินัยนี้เป็นโสดาบันเพราะละสังโยชน์ได้ 3 อย่างไม่มีทางตกต่ำมีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้าธรรมนี้แลดีกว่าและประณีตกว่าที่ภิกษุประพฤติพรหมจรรย์ในเรามุ่งจะบรรลุ

ยังมีอีกมหาลิกษุเป็นสกทาคามีเพราะละสังโยชน์ได้ 3 อย่างบรรเทาโรคโศสะและโมหะให้เบาบางได้มาสู่โลกนี้อีกเพียงครั้งเดียวก็จะทำที่สุดแห่งทุกข์ธรรมนี้แลดีกว่าและประณีตกว่าที่ภิกษุประพฤติพรหมจรรย์ในเรามุ่งจะบรรลุ

ยังมีอีกมหาลิกษุไปบังเกิดเป็นโอปปาติกะเพราะละสังโยชน์เบื้องต้นได้ 5 อย่างปรินิพพานในภพนั้นไม่หวนกลับมาจากโลกนั้นอีกธรรมนี้แลดีกว่าและประณีตกว่าที่ภิกษุประพฤติพรหมจรรย์ในเรามุ่งจะบรรลุ

ยังมีอีกมหาลิกษุทำให้แจ้งเจโตวิมุตติและปัญญาวิมุตติอันไม่มีอาสวะเพราะอาสวะสิ้นไปด้วยปัญญาอันยิ่งเองเข้าถึงอยู่ในปัจจุบันธรรมนี้แลดีกว่าและประณีตกว่าที่ภิกษุประพฤติพรหมจรรย์ในเรามุ่งจะบรรลุ⁴

จากพระพุทธพจน์นี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นพระอริยบุคคลย่อมละสังโยชน์ได้ตามกำลังสติปัญญาของตนตามลำดับ และจะบรรลุถึงพระนิพพานได้นั้นต้องละสังโยชน์ได้ทั้ง 10 ประการหาใช่เป็นพระอริยบุคคลตามรูปแบบการปฏิบัติที่วัดพระธรรมกายกล่าวอ้างคำสอนของหลวงพ่อดมไม่

ความจริงนิพพานเป็นอสังขตธาตุ⁵ แปลว่า ธาตุที่ไม่ถูกปัจจัยปรุงแต่ง พระพุทธองค์ไม่เคยตรัสว่า นิพพานเป็นอสังขตธาตุ แต่เมื่อใดที่กล่าวตรงข้ามกันนั้นจะครอบคลุมสิ่งที่มีการปรุงแต่งเมื่อยังมีการปรุงแต่งอยู่สิ่งนั้นย่อมไม่เที่ยง มีความแปรปรวน เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน แต่นิพพานที่วัดพระธรรมกายแสดงอยู่นั้นต่างจากนิพพานที่พระพุทธเจ้าสอนนั้นที่มุ่งหมายถึงนิพพานที่เป็นสุขอย่าง

³ ขุ.อิติ. (ไทย) 25/44/392-393.

⁴ ที.สี. (ไทย) 9/373/156.

⁵ ม.ปา. (ไทย) 11/352/371.

ยิ่ง⁶ แต่นิพพานที่ธรรมกายสอนนั้นจะเป็นสิ่งแน่นอนและเป็นอัตตา ซึ่งเต็มไปด้วยรูปนามชั้น 5 แสดงนิพพานไว้ว่าไม่เป็นสญญัง เพราะมีรูปพระธรรมกายเต็มไปหมด นิพพานไม่เป็นสุขแท้ เพราะยังมีการทำสงครามกับมารอยู่ตลอดเวลา และหนักไปกว่านั้นยังบอกว่านิพพานแล้วยังไม่สิ้นภพชาติ พรหมจรรย์ยังไม่จบ ต้องไปนั่งเข้านิพพานในนิพพานไปเรื่อย ๆ ข้อนี้เหมือนนิพพานของฝ่ายมหายานที่สอนว่านิพพานเป็นอัตตา

สำหรับหลักธรรมที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรมนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสว่า “มรรคมีองค์ 8 อันประเสริฐเหล่านี้คือสัมมาทิฐิ (เห็นชอบ), สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ), สัมมาวาจา (เจรจาชอบ), สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ), สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ), สัมมาวายามะ (พยายามชอบ), สัมมาสติ (ระลึกชอบ) และสัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ) นี่แลคือทางนี้คือข้อปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรมเหล่านี้⁷

ผู้วิจารณ์เห็นด้วยกับผู้เขียนที่แสดงจุดยืนที่ชัดเจนที่พูดถึงข้อปฏิบัติของวัดพระธรรมกายที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อเป็นจุดขายเพื่อให้คนเข้ามาปฏิบัติ และพิธีกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น พิธีถวายข้าวพระ รวมถึงการสอนให้ทำบุญด้วยการบริจาคทรัพย์สินที่มากเกินไป เป็นการทำบุญเชิงพาณิชย์ เป็นการกระทำที่ขัดแย้งพระคำสอนในพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งได้นำคำสอนที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาประกอบ

แนวคิดที่ไม่เห็นด้วย

ผู้วิจารณ์ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของผู้เขียนบางประการ เช่น การกล่าวหาพระสมชายได้ผิดต่อพระพุทธบัญญัติของพระพุทธองค์ในส่วนที่เป็นพระวินัยปิฎก ดูหมิ่นพระสูตรตันตปิฎกและพระอภิธรรมปิฎกที่มีแนวคิดว่าจะเขียนพระไตรปิฎกใหม่ โดยเสนอให้พระสมชาย วัชรศรีโรจน์ สละเพศภิกษุโดยด่วน และให้ผู้เกี่ยวข้องประกาศเลิกความคิดที่จะเขียนพระไตรปิฎกของชาวพุทธเสีย รวมทั้งได้พาดพิงไปถึงพระอุปัชฌาย์ (คือสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามณฑลพิจิตร วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ) ที่เป็นพระอุปัชฌาย์ให้จัดการให้พระสมชาย สละเพศโดยด่วนด้วย โดยกล่าวหาว่าท่านมิได้เป็นพระในพระพุทธศาสนา เพราะเรื่องดังกล่าวเป็นเพียงข้อกล่าวหา การดำเนินการสอบสวนต้องให้คณะสงฆ์แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการรับผิดชอบเพื่อสืบสวนหาข้อเท็จจริง ตามหลักการตัดสินอธิกรณ์ต่อไป

สำหรับตัดสินอธิกรณ์ที่เกิดขึ้นกับพระสงฆ์นั้น พระพุทธเจ้าทรงวางหลักธรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องระงับอธิกรณ์ 7 อย่าง⁸ คือ (1) พึงให้สัมมุขาวินัยคือวิธีตัดสินที่พึงทำในที่พร้อมหน้าสงฆ์ธรรมและวัตถุ (2) พึงให้สติวินัยคือวิธีตัดสินที่ยกสติขึ้นเป็นหลัก (3) พึงให้มุขพหุวินัยคือวิธีตัดสินที่ให้แกภิกษุผู้หายเป็นบ้าแล้ว (4) พึงให้ปัญญูตตรณะคือวิธีตัดสินโดยปรับโทษตามคำสารภาพ (5) พึงให้เบญจย

⁶ ม.ม. (ไทย) 13/218/256.

⁷ ที.สี. (ไทย) 9/375/157.

⁸ วิ.มหา. (ไทย) 2/654/736.

สิกาคือวิธีตัดสินโดยอาศัยเสียงข้างมาก (6) พึงให้ตัดสินปายสิกาคือวิธีตัดสินโดยปรับโทษแก่ผู้ทำความผิด (7) พึงให้ตีณวัตถการกะ คือวิธีตัดสินโดยวิธียอมความตามศัพท์แปลว่าระเบียบบังคับกลบไว้ด้วยหญ้า⁹ เมื่อมีอธิกรณ์เกิดขึ้นคณะสงฆ์ต้องร่วมมือกัน ร่วมเป็นคณะกรรมการตัดสิน มิใช่พอมิใครถูกกล่าวหา ก็รีบให้ท่านสละเพศบรรพชิตเสียไปหมด

เมื่อมีอธิกรณ์เกิดขึ้นแก่พระสงฆ์นั้น เจ้าคณะพระสังฆาธิการต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อร่วมกันตัดสินอธิกรณ์นั้น หากจะดำเนินการตามข้อกล่าวหาโดยมิได้สืบสวนสอบสวนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงย่อมถือว่าไม่ปฏิบัติตามหลักการที่พระพุทธองค์ได้ทรงวางไว้ จะเป็นเหตุให้พระสงฆ์ถูกกลั่นแกล้งและเกิดความเสื่อมเสียได้ ดังนั้น ผู้วิจารณ์จึงไม่เห็นด้วยกับความเห็นของผู้เขียนในข้อนี้

4. บทสรุป

หนังสือเรื่อง “บทเรียนชาวพุทธ จากกรณีธรรมกาย” ของศาสตราจารย์ (พิเศษ) เสฐียรพงษ์ วรรณปกกล่าวโดยสรุปได้ว่าหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้นำเสนอคำสอน วิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรมขนาดของผู้บรรลุธรรม อายตนะนิพพานซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของศาสนา สถานที่พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับคำสอนที่ทางสำนักกำหนดขึ้น รวมถึงการสอนให้บริจาคตานที่เป็นการมุ่งหวังสมบัติที่จะเกิดขึ้นหลังจากการบริจาคตันนั้น ๆ จัดเป็นลัทธิธรรมปฏิบัติ หากจะรวมถึงการนำเอาคำสอนของตนไปปลอมปนกับคำสอนในพระไตรปิฎก เพราะหนังสือนี้มีภาคผนวก อภิธานศัพท์ ดรรชนี เชิงอรรถ และบรรณานุกรมครบถ้วนด้านเนื้อหา มีมากพอควรแก่การใช้เป็นฐานข้อมูลหัวข้อเรื่องจัดได้สัมพันธ์กันดีทำให้การอ่านได้ต่อเนื่องน่าติดตาม

ความเห็นของผู้วิจารณ์ เห็นว่าหนังสือเรื่องบทเรียนชาวพุทธ จากกรณีธรรมกายเล่มนี้เขียนได้ในระดับดี มีจุดเด่นที่ผู้เขียนสรุปประเด็นสำคัญผู้วิจารณ์มีความเห็นว่าเด่นส่วนที่ไม่เห็นด้วยคือผู้เขียนไม่อาจแยกออกมาให้ชัดเจนว่าอะไรมีประโยชน์และอะไรเป็นโทษชัดเจนซึ่งไม่มีการยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมให้ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. บทเรียนชาวพุทธจากกรณีธรรมกาย. กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2558.

⁹ วิ.จ. (ไทย) 6/185-213/218-241.